

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie z powództwa R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie

o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 25 marca 2026 r.,

na skutek skargi powoda na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 1717/24,

oddala skargę.

Elżbieta Karska Grzegorz Żmij Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 3 stycznia 2026 r. (data stempla pocztowego) R. K., wniesioną osobiście, wniósł o stwierdzenie, że przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt III AUa 1717/24 nastąpiła przewlekłość postępowania (1), wydanie temu Sądowi zalecenia rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z uwagi na stan zdrowia i wiek Skarżącego (2), przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 20 000 zł (3), zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kosztów

postępowania skargowego (4), zwolnienie Skarżącego z opłaty wpisowej od skargi w wysokości 200 zł (5) „[z]godnie ze zmianą od 1 lipca 2023 r. która to znosi obowiązek profesjonalnego pełnomocnika o rozpoznanie skargi bez udziału takiego pełnomocnika”.

Uzasadniając wyżej przedstawione żądania Skarżący podnosił, że przez ponad rok Sąd nie wydał żadnego postanowienia, chociaż został powiadomiony o stanie zdrowia Skarżącego. W dalszym ciągu Skarżący opisał szereg dolegliwości i chorób na które cierpi oraz zdarzeń, które do nich doprowadziły, załączając kserokopie dokumentacji medycznej, nadto opisując swoją trudną sytuację rodzinną i materialną.

Pismem z dnia 20 marca 2026 r. Skarżący podtrzymał argumentację zawartą w skardze.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę z 10 lutego 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy

w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym - właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Najwyższy.

Analizując akta sprawy Sąd Najwyższy ustalił następujący jej przebieg: akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 7 sierpnia 2024r. i tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w rep. AUa oraz wylosowano sędziego referenta za pomocą SLPS. Z uwagi na fakt, że apelacja zawierała braki formalne, zarządzeniem referendarza sądowego z dnia 18 września 2024 r. Skarżący został wezwany do ich usunięcia w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji. W odpowiedzi na powyższe Skarżący złożył pismo w dniu 4 października 2024 r. (data stempla pocztowego). Pismo to zawierało wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W związku z tym wnioskiem Referendarz sądowy zarządzeniem z dnia 22 października 2024 r. zobowiązał Skarżącego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, między innymi poprzez złożenie oświadczenia o stanie materialnym. Zobowiązanie zostało doręczone adresatowi w dniu 13 listopada 2024 r. Zarządzeniem referendarza sądowego z dnia 20 grudnia 2024r. wniosek został zwrócony wobec nieuzupełnienia braków. Zarządzenie doręczono Skarżącemu w dniu 13 stycznia 2025 r.; jednocześnie sprawę przedłożono Sędziemu referentowi, który w zarządzeniu z dnia 20 stycznia 2025 r. uznał, że braki formalne apelacji nie uniemożliwiają nadania jej biegu. Apelacja

została doręczona organowi rentowemu w dniu 23 stycznia 2025 r. Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2026 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację. W tym też dniu zarządzono doręczenie wyroku.

Z powyższego wynika, że Sąd Apelacyjny wykonał szereg czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie i dlatego brak jest w ocenie Sądu Najwyższego podstaw do uznania, że w postępowaniu wystąpiła nieuzasadniona zwłoka. Biorąc pod uwagę czynności Sądu Apelacyjnego, terminowość wydawania orzeczeń, można stwierdzić, że w przedmiotowej sprawie były one podejmowane w sposób adekwatny do stanu sprawy oraz bez zbędnej zwłoki.

Rację ma Skarżący wskazując, że w obecnym stanie prawnym może on sam, bez profesjonalnego pełnomocnika złożyć skargę na przewlekłość do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy stwierdza jednak, że to na Skarżącym spoczywa obowiązek wskazania nieterminowości i w tym kontekście także nieprawidłowości, wskazując konkretne czynności w postępowaniu Sądu Apelacyjnego, którego skarga dotyczy, podczas gdy uzasadnienie koncentruje się na wskazaniu okoliczności dotyczących stanu zdrowia i sytuacji życiowej Skarżącego.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, a związanej z koniecznością oddalenia skargi, wskazać należy, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy.

Wbrew twierdzeniu Skarżącego w momencie wniesienia skargi nie upłynął jeszcze wskazany wyżej 12 miesięczny okres beczynności Sądu Apelacyjnego.

Zgodnie z § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 roku Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U.2024.poz.867 ze zm., dalej Regulamin), sprawy powinny być rozpoznawane według kolejności ich wpływu do danego referatu, chyba że przepisy szczególne określają termin do ich rozpoznawania lub zachodzi inna uzasadniona przyczyna zmiany tej kolejności, wynikająca z organizacji pracy sądu. W pozostałych sprawach podejmuje się tylko czynności niecierpiące zwłoki. Poza kolejnością określoną w § 79 ust. 1 Regulaminu, na terminy rozpraw lub posiedzeń należy kierować sprawy pilne.

W ocenie Sądu Najwyższego, wskazane w skardze unormowania art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), w aspekcie wyznaczania spraw poza kolejnością wpływu, zostały skonkretyzowane w mającym relewantne znaczenie § 2 pkt 5 Regulaminu (por. na tle poprzedniego stanu prawnego postanowienie SN z 9.01.2018 r., III SPP 55/17).

Okoliczność, czy strona złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy poza kolejnością powinna być brana pod uwagę przy ocenie, czy w danym przypadku doszło do przewlekłości postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 października 2017 r., III SPP 44/17; z 12 grudnia 2018 r., I NSP 1/18; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19). W kontekście rozpoznawanej sprawy bezspornym jest, że Skarżący w apelacji, jak i w toku postępowania apelacyjnego nie złożył wniosku o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2024 r., I NSP 218/23, z 4 lutego 2025 r., I NSP 523/25).

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy uznał, że nie doszło do naruszenia prawa Skarżącego do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Elżbieta Karska

Grzegorz Żmij

Tomasz Przesławski

[kf]

[r.g.]